ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

СХВАЛЕНО
Науково - методичною радою
КВНЗ «Вінницька академія
безперервної освіти»
Протокол №3
від 02.11. 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом Департаменту
гуманітарної політики Вінницької
обласної військової адміністрації
29.12.2023 р. №301

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

декоративно –ужиткового профілю

гуртка **« Виготовлення виробів з бісеру»**

Початковий та основний рівні, 3 роки навчання

Вінниця – 2023

ОБГОВОРЕНО ТА СХВАЛЕНО
Педагогічною радою Вінницького
обласного центру технічної
творчості учнівської молоді,
протокол № 3 від 18.09.2023
Голова педради

_____Петро ЖУПАНОВ

Взято за основу Навчальні програми з позашкільної освіти художньо-естетичного напряму: вип. 2 / за ред. Биковського Т.В., Шкури Г.А. – К.: УДЦПО, 2016. – В. 2. – 267 с.

Укладач:
Собченко Галина Миколаївна – керівник гуртка Вінницького обласного центру технічної творчості учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма виготовлення виробів з бісеру як вид декоративно-ужиткового мистецтва спрямована на виховання гуртківців на кращих традиціях старовинного художнього промислу. Актуальність цієї програми зумовлена новими підходами, формами, візерунками й тенденціями увиготовленні різних виробів з бісеру.

Програма адаптована, реалізується для вихованців від 5 років.В основу програми роботи гуртка покладені типові програми гуртків декоративно – ужиткового та образотворчого профілю («Навчальні програми з позашкільної освіти. Художньо-естетичний напрям. Випуск 2 - Київ: «Грамота», 2016).

Метою навчальної програми є формування компетентностей особистості в процесі опанування бісерного рукоділля.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей: пізнавальна – ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються
бісероплетіння як одного з видів декоративно-ужиткового мистецтва;

практична – оволодіння уміннями та навичками виготовлення виробів з бісеру в різних техніках;
творча – розвиток творчих здібностей;

соціальна – виховання дбайливого і шанобливого ставлення до народних традицій, формування національної свідомості та естетичного смаку під час виготовлення різних виробів з бісеру, популяризація бісероплетіння.

Програма включає два рівні підготовки: початковий та основний.

Загальний обсяг і тривалість занять становлять:

- початковий рівень – 144 год. (4 год. на тиждень);
- основний рівень – 144 год. (4 год. на тиждень), 1-й рік навчання;
- основний рівень – 216 год. (6 год. на тиждень), 2 та 3-й рік

Програмою гуртка початкового рівня передбачено матеріал, спрямований на загальний розвиток дитини, її здібностей, обдарувань, інтересу до творчої діяльності, створення умов для свідомого вибору творчої діяльності.

На заняттях основного рівня навчання діти знайомляться з рядом складних технік виконання виробів із бісеру. Вони опановують способи поєднання різних видів плетіння та низання. Композиційні рішення більшості бісерних виробів відпрацьовуються на ескізі з урахуванням обраної техніки плетіння. Особлива увага приділяється вибору кольорової гами, запроваджується індивідуальна форма навчання, пропонуються заходи щодо заохочення вихованців до занять науково-дослідницькою роботою, створення авторських виробів,участь у тематичних та авторських виставках і конкурсах.

Оскільки робота з бісером вимагає постійної уваги й напруженої роботи очей, потрібно зручно обладнати робоче місце кожного гуртківця. Під час заняття необхідно робити перерви для зняття втоми.

Програма інтегрує знання гуртківців з історії, народознавства, креслення, образотворчого мистецтва.

Для розширення світогляду вихованців проводяться екскурсії в музеї, на виставки творів народного мистецтва, зустрічі з майстрами бісероплетіння.

Контрольні заняття у формі підсумкового заняття, відкриті заняття, виставки проводяться не рідше одного разу в півріччя. Виконання програми оцінюється за контрольними показниками, розробленими для дітей різних рівнів підготовки. На початковому рівні підготовки виконання завдань оцінює керівник гуртка. На основному рівні підготовки в обговоренні й оцінці залікових робіт беруть участь гуртківці. Однією з найвищих форм оцінки роботи вихованців є персональна виставка виробів.

За цією програмою можуть проводитися заняття в групах індивідуального навчання, які організовуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

Програма є орієнтовною. Відповідно до організаційно-педагогічних умов гуртка, групи, творчого об'єднання можуть бути внесені зміни.

Початковий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	–	2
2.	Паралельне плетіння	4	6	10
3.	Плетіння пелюстків простої форми	4	24	28
4.	Виготовлення квітів, створення букетів	4	12	16
5.	Плетіння ланцюжків і кілець	4	12	16
6.	Роздільне плетіння частин виробів	6	34	40
7.	Виконання роботи «Лісова галявина»	6	12	18
8.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	12	12
9.	Підсумок	2	–	2
	Разом	**32**	**112**	**144**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Робоча кімната. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях. Розподіл робочих місць.

Походження бісеру, його виробництво та застосування. Техніка низання.

2. Паралельне плетіння (10 год.)

Прийоми паралельного плетіння.

*Практична частина.*Плетіння елементів квітки паралельнимспособом. Підготовка інструментів і матеріалів.

3. Плетіння пелюсток простої форми (28 год.)

Бесіда про охорону природи. Квіти та їхні особливості. Стилізаціязображення. Схеми плетіння пелюсток.

Практична частина. Виконання схем пелюсток квітів. Плетінняпелюсток квітів (ромашки, незабудки тощо).

4. Виготовлення квітів, створення букетів (16 год.)

Правила збирання та зберігання природних матеріалів. Прийоми виготовлення стебла. З'єднання окремих деталей за допомогою дроту і ниток у готовий виріб.

Практична частина. З'єднання окремих пелюсток у готову квітку. Обмотка стебла нитками. Поєднання квітів у букет, оформлення готової композиції.

5. Плетіння ланцюжків і кілець (16 год.)

Техніка плетіння ланцюжків. Техніка плетіння кілець. Матеріали дляплетіння. Прийоми закріплення нитки.

*Практична частина.*Плетіння ланцюжків. Плетіння кілець. Закріплення нитки в готовому виробі.

6. Роздільне плетіння частин виробів (40 год.)

Схеми зображень метеликів і комах інших видів. Способи плетінняскладних виробів з окремих деталей.

Практична частина. Виконання схем метеликів, бджоли, бабки тощо. Плетіння складних виробів з окремих деталей.

7. Виконання роботи «Лісова галявина» (18 год.)

Розповідь про мешканців лісу. Основи композиції. Прийомиоб'єднання виробів у композиційне панно.

Практична частина. Плетіння виробів у вигляді різних лісових тварин. Створення виразної композиції

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Екскурсії, участь у виставках, конкурсах, святах. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеї

9. Підсумок (2 год.)

Підведення підсумків.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	–	2
2.	Листя простої форми, створення букету	2	4	6
3.	Багатокольорові пелюстки складної форми	2	20	22
4.	Плетіння листя складної форми	2	10	12
5.	Плетіння спареним способом	8	10	18
6.	Техніка плетіння в хрестик	2	6	8
7.	Ланцюжки та підвіски	2	6	8
8.	Новорічні іграшки	6	12	18
9.	Морська композиція	6	34	40
10.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	–	12	12
11.	Підсумок	4	–	4
	Разом	**32**	**112**	**144**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Робоча кімната. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях. Розподіл робочих місць.

2. Листя простої форми, створення букету (6 год.)

Стилізація форм. Збільшення розміру виробу. Окрема квітка. Букет. Прийоми оформлення стебла. Композиційні прийоми створення букета. З'єднання окремих деталей за допомогою дроту і ниток у готовий виріб.

Практична частина. З'єднання окремих пелюсток у квітку. Плетіння листочків простої форми. Обмотування стебла нитками. Поєднання квітів з листям і створення букетів.

3. Багатокольорові пелюстки складної форми (22 год.)

Кольорова гама сонячного спектра. Ахроматичні та хроматичні кольори. Теплі й холодні кольори. Підбір кольорової гами. Світловий і кольоровий контрасти. Пелюстки складної форми.

Практична частина. Виконання схем дво- та трикольорових пелюсток. Плетіння двокольорових пелюсток. Плетіння пелюсток із зубчиками (волошка, лілія, в'юнок).

4. Плетіння листя складної форми (12 год.)

Форми листочків. Стилізація. Гілка, виконана петельками.

Практична частина. Плетіння листочків. Плетіння гілки петельками. Виконання схем за зразком. Виконання схем за предметом. Плетіння за схемою. Самостійна побудова схем.

5. Плетіння спареним способом (18 год.)

Квіти складної форми. Схеми квітів складної форми. Спарений спосібплетіння. Нарощування дроту.

Практична частина. Виконання схем квітів складної форми. Плетінняспареним способом.

6. Техніка плетіння в хрестик (8 год.)

Матеріали для низання. Техніка низання бісеру: пряме та зворотне низання, хрестик, краплинки. Прийоми закріплення нитки. Нарощування нитки.

Практична частина. Низання ланцюжків у хрестик. Закріплення нитки.

7. Ланцюжки та підвіски (8 год.)

Підвіски – популярні елементи бісерних виробів. Форма і розміри підвісок. Класифікація підвісок (проста підвіска – петелька, підвіска з наконечником з квіткою, підвіска з рибкою). Схеми підвісок. Будова китиці з бісеру. Історія створення ланцюжків. Вивчення зразків. Ланцюжок з квітками. Дзвіночок із зубчиками. Двосторонній ланцюжок. Ланцюжки з хрестиками та з петелькою. Способи плетіння за схемами.

Практична частина. Виконання схем. Виготовлення підвісок. Низання китиці. Плетіння різноманітних ланцюжків за схемами.

8. Новорічні іграшки (18 год.)

Народні повір'я про магічну силу різдвяних прикрас. СвяткуванняНового року та Різдва в різних країнах.

Практична частина. Виконання схем. Плетіння ялинкових іграшок.

9. Морська композиція (40 год.)

Плетіння однакових частин виробу. Плетіння кораловим способом. Багатокольорове плетіння. Складові частини панно. Схеми плетіння різнокольорових риб. Схеми плетіння водоростей. Основи композиції.

Практична частина. Плетіння виробів у вигляді різнокольорових риб.Виготовлення виробів у вигляді водоростей і квітів водяних рослин. Збирання панно.

10. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Екскурсії, участь у виставках, конкурсах, святах. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв. Зустрічі з народними майстрами.

11. Підсумок (4 год.)

Підведення підсумків.

Основний рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	3	–	3
2.	Український вінок	9	36	45
3.	Виготовлення прикрас за народними зразками	9	27	36
4.	Плетіння ланцюжків у одну низку	9	12	21
5.	Виготовлення сувенірів до свят	9	24	33
6.	Виготовлення колекції метеликів	3	18	21
7.	Виготовлення новорічних листівок	9	12	21
8.	Виготовлення вітальних листівок	3	18	21
9.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	–	12	12
10.	Підсумок	3	–	3
	Разом	**57**	**159**	**216**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Робоча кімната. Інструменти та матеріали. Правила техніки безпеки на заняттях. Розподіл робочих місць.

2. Український вінок (45 год.)

Квітки-обереги, з яких складають вінок. Призначення стрічок у вінку. Схеми квітів.

Практична частина. Плетіння окремих пелюсток. Виготовлення квітів з окремих пелюсток. Плетіння стрічок. Плетіння листочків. Виконання колективної роботи «Український вінок».

3. Виготовлення прикрас за народними зразками (36 год.)

Народні прикраси з бісеру. Плетіння ланцюжків у півторта два ряди. Намисто, браслети, кулони, ґердани. Схеми виконання ажурних з'єднань. Схеми низання сіток.

Практична частина. Низання ланцюжкі з ажурним з'єднанням. Низання сіток. Плетіння браслетів і кулонів.

4. Плетіння ланцюжків в одну низку (21 год.)

Щільний однорядний ланцюжок. Щільний багаторядний ланцюжок. Багаторядний ланцюжок із зубчиками. Ажурний ланцюжок у півромба. Приєднання додаткових рядів до основного ряду. Ажурний багаторядний ланцюжок. Багаторядний ланцюжок, виготовлений способом часткового з'єднання. Схеми ланцюжків.

Практична частина. Виготовлення щільного однорядного ланцюжка. Виготовлення щільного багаторядного ланцюжка. Виготовлення багаторядного ланцюжка з зубчиками. Виготовлення ажурного ланцюжка у півромба. Приєднання

додаткових рядів до основного ряду. Виготовлення ажурного багаторядного ланцюжка. Виготовлення багаторядного ланцюжка способом часткового з'єднання.

4. Виготовлення сувенірів до свят (33 год.)

Схеми низання дугами. Схеми виробів у формі серця. Схеми виробів у формі ланцюжка із сердечками.

Практична частина. Виготовлення виробів у вигляді квітів за допомогою низок бісеру. Виготовлення виробів у формі серця. Виготовлення ланцюжка з серцями. Виготовлення брошки у формі комахи. Виготовлення брошки «бджола».

5. Виготовлення колекції метеликів (21 год.)

Бесіда про охорону природи. Метелики, занесені до Червоної книги. Схема виконання повітряних рядків.

Практична частина. Виготовлення виробів з окремих деталей. Виготовлення метеликів за схемами. Самостійна робота за темою.

6. Виготовлення новорічних листівок (21 год.)

Традиції святкування новорічних свят. Новорічна листівка. Особливості складання новорічної композиції.

Практична частина. Виготовлення різноманітних виробів з бісеру: гілка ялинки, шишка, снігова баба тощо. Складання новорічних листівок з окремих елементів.

7. Виготовлення вітальних листівок (21 год.)

Вітальна листівка. Композиційне рішення виробу. Закони композиції: цілісність, типізація, підпорядкування єдиному задуму. Засоби композиції: ритм, симетрія, асиметрія, рівновага.

Практична частина. Виготовлення різноманітних елементів для композиції.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Екскурсії, участь у виставках, конкурсах, святах. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв. Зустрічі з народними майстрами.

9. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- історичні відомості про виготовлення виробів з бісеру;
- основні теоретичні поняття й терміни при виготовленні різнихвиробів з бісеру;
- правила безпеки роботи з ріжучими інструментами;
- техніку виготовлення листя простої та складної форми;
- правила підбору кольорової гами;
- плетіння спареним способом;
- особливості оздоблювання пасхальних яєць;
- методи виготовлення новорічних композицій;
- виготовлення об'ємних плетінок;
- способи виготовлення прикрас за народними зразками;
- способи плетення виробів з окремих деталей;
- прийоми мозаїчного плетення ажурних виробів із бісеру;
- схеми для виконання об'ємних іграшок;
- техніку вишивання бісером, стеклярусом, пайєтками;
- технологію виготовлення виробів з аплікацією;
- методи збільшення і зменшення малюнка виробу;
- прийоми перенесення малюнка на тканину;
- прийоми декорування різноманітних виробів бісером.

Вихованці мають уміти:

- читати та розуміти схеми;
- плести ланцюжки та кільця;
- створювати композиції з виготовлених предметів;
- підбирати матеріал для виготовлення виробу;
- виготовляти бісерні прикраси за власними схемами;
- виготовляти щільні однорядні та багаторядні ланцюжки;
- плести різноманітні новорічні вироби;
- розробляти власні схеми візерунків;
- добирати матеріал для виготовлення виробу;
- виготовляти прикраси за народними зразками;
- виконувати схеми ажурних сніжинок, новорічних прикрас, серветок;
- вишивати бісером, стеклярусом, пайєтками;
- виконувати аплікацію бісером;
- виготовляти ґудзики з бісеру, об'ємні новорічні прикраси;
- виготовляти низану плоску пейзажну картину;
- виготовляти об'ємні картини;
- низати і плести об'ємні вироби;
- вишивати бісером по картатій тканині;
- оздоблювати різноманітні вироби бісерною вишивкою.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№ з/п	Основне обладнання	Кількість
	Матеріали	
1.	Набір бісеру	400 г
2.	Набір стеклярусу	200 г
3.	Набір ниток № 80–100	10 шт.
4.	Набір капронових ниток №80	10 шт.
5.	Моток волосіні (ліски)	20 шт.
6.	Калька під олівець	2 рул.
7.	Клей ПВА	10 шт.
	Верстати	
1.	Верстат для ткацтва бісером настільний (100 мм х 500 мм)	20 шт.
	Пристосування	
1.	Набір рамок	20 шт.
	Інструменти	
1.	Голка для бісеру	40 шт.
2.	Голка звичайна	20 шт.
3.	Наперсток	20 шт.
4.	Ножиці побутові	20 шт.
5.	Лінійка дерев’яна 300 мм	20 шт.
6.	Лекало	20 шт.
7.	Пензлик	20 шт.
	Таблиці, плакати	
1.	Види плетіння	1 компл.
2.	Вишивка бісером	1 компл.
3.	Плетіння бісером	1 компл.
4.	Правила техніки безпеки	1 компл.
	Картки для індивідуальної роботи	
1.	Схеми плетіння виробів із бісеру	20 шт.

ЛІТЕРАТУРА

1.Навчальні програми з позашкільної освіти художньо-естетичного напряму: вип. 2 / за ред. Биковського Т.В., Шкури Г.А. – К.: УДЦПО, 2016. – В. 2. – 267 с.
2.Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво / Є. А.Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є.Станкевич. – Л.: Світ, 1993. – 272 с.
3.Будзан А. Ф. Художні вироби з бісеру: нар. творчість та етнографія /А.Ф. Будзан. – К., 1986. – 83 с.
4.Гура Л.П. Прикрась свій дім / Л.П.Гура, Л.Є.Жоголь, Н.М.Ісупова. – Л.: Техніка, 1990. – 338 с.
5.Олена Вірко Біжутерія з бісеру/О. Вірко -Л.: видавництво СКІФ
6.Литвинець Е. М. Чарівні візерунки / Е.М.Литвинець. – К.: Рад. шк., 1985 . – 49 с.
6.Олена Вірко Український вінок та інші прикраси з бісеру/О. Вірко -Л.: видавництво СКІФ
7.Олена Вірко Кольца, сережки та браслети з бісеру/О. Вірко -Л.: видавництво СКІФ